אליבא דמאן אי אליבא דר' ישמעאל האמר לא מבטל עור ואי אליבא דר"ע פשיטא האמר מבטל עור לעולם אליבא דרבי ישמעאל וכי אמר רבי ישמעאל לא מבטל עור ה"מ שפלטתו חיה אבל פלטתו סכין בטיל ת"ש ר' יהודה אומר האלל המכונס אם יש כזית במקום אחד חייבין עליו ואמר רב הונא והוא שכנסו אי אמרת בשלמא פלטתו סכין לרבי ישמעאל נמי לא בטיל רב הונא דאמר כרבי ישמעאל אלא אי אמרת פלטתו סכין לר' ישמעאל בטיל רב הונא דאמר כמאן אלא לעולם פלטתו סכין לר' ישמעאל לא בטיל ורב הונא דאמר כר"ע פשיטא מהו דתימא כי קאמר ר"ע ה"מ פלטתו סכין אבל פלטתו חיה לא בטיל קמ"ל טעמא דר"ע מפני שהעור מבטלן ל"ש פלט חיה ול"ש פלט סכין כדקתני סיפא מפני מה ר"ע מטהר בעור מפני שהעור מבטלן: **מתני'** [א]אלו שעורותיהן כבשרן עור האדם ועור חזיר של ישוב [ב]ר' יהודה אומר אף עור חזיר הבר ועור [ג]חטרת של גמל הרכה ועור הראש של עגל הרך ועור הפרסות ועור בית הבושת ועור השליל ועור של תחת האליה ועור האנקה והכח והלטאה והחומט [ד]ר' יהודה אומר הלטאה כחולדה [ה]וכולן שעבדן או שהילך בהן כדי עבודה טהורין חוץ מעור האדם [ו]ר' יוחנן בן נורי אומר שמונה שרצים יש להן עורות: **גמ'** [ז]אמר עולא דבר תורה עור אדם טהור ומה טעם אמרו טמא גזירה שמא יעשה אדם עורות אביו ואמו שטיחין ואיכא דמתני לה אסיפא וכולן שעיבדן או שהילך בהן כדי עבודה טהורין חוץ מעור אדם אמר עולא דבר תורה עור אדם שעבדו טהור ומה טעם אמרו טמא גזירה שמא יעשה אדם עורות אביו ואמו שטיחין מאן דמתני לה ארישא כ"ש אסיפא ומאן דמתני אסיפא אבל ארישא טומאה דאורייתא: ועור חזיר [וכו']: במאי קמיפלגי מר סבר האי אשון והאי רכיך ומר סבר האי נמי רכיך: עור חטרת של גמל הרכה: וכמה גמל הרכה אמר עולא א"ר יהושע בן לוי כל זמן שלא טענה בעי ר' ירמיה הגיע זמנה לטעון ולא טענה מהו בעי אביי לא הגיע זמנה לטעון וטענה מהו תיקו יתיב ר"ל וקמיבעיא ליה כמה גמל הרכה א"ל רבי ישמעאל בר אבא הכי א"ר יהושע בן לוי כל זמן שלא טענה א"ל תיב לקבלי יתיב רבי זירא וקמיבעיא ליה כמה גמל הרכה א"ל רבין בר חיננא הכי אמר עולא א"ר יהושע בן לוי כל זמן שלא טענה הוה קתני לה א"ל חדא הויא לך [א] אמרת [ח]תא חזי מה בין תקיפי ארעא דישראל לחסידי דבבל: ועור הראש וכו': וכמה עגל הרך עולא אמר בן שנתו ר' יוחנן אמר כל זמן שיונק איבעיא להו היכי קאמר עולא בן שנתו והוא שיונק ואמר

פלוגתא דר' ישמעאל ור"ע בפירקין (לקמן דף קכד.) במתני' דקתני היו עליו שני חצאי זיתים מטמאין במשא שהרי נשא כזית נבלה ואין מטמא במגע דאין נוגע ומחזר ונוגע ור"ע אומר לא במגע ולא במשא אלמא לר' ישמעאל לא מבטל עור ולר"ע מבטל: ה"ג **אי אליבא דר"ע פשיטא.** דהא מתניתין היא: **לעולם אליבא דרבי ישמעאל.** ואשמועינן רב הונא דכי אמר רבי ישמעאל לא מבטל עור הני מילי בפלטתו חיה שנעשה שלא מדעת אבל פלטתו סכין מדעת ביטלו: **ואמר רב הונא והוא שכנסו.** אחר הפשט דגלי דעתיה דלא בטליה מעיקרא אבל לא כנסו לא. מדמוקים לה בשכנסו מכלל דבשפלטתו סכין בשנים ושלשה מקומות קאמר וקתני חייבין עליו אלמא אי בטלינהו איהו במתכוין בטילי אבל עור לא מבטל דאי בטלינהו עור תו לא הדרי למיהוי נבלה: **אי אמרת בשלמא פלטתו סכין לרבי ישמעאל נמי לא מבטל.** עור: **רב הונא.** דאוקמה לרבי יהודה בשהיה זית מתמלא לחצאין ואפ"ה לא בטלינהו עור מעיקרא הוא דאמר כרבי ישמעאל דאוקמיה לרבי יהודה אליבא דרבי ישמעאל ורבנן כר"ע: **אלא אי אמרת פלטתו סכין.** רבי ישמעאל מודי דמבטל עור: **רב הונא.** דאוקמה לדר' יהודה כשהיה זית זה מתמלא לחצאין ואפ"ה לר' יהודה לא בטיל: **דאמר כמאן.** בשלמא אי לא דרב הונא דאמר והוא שכנסו הוה מוקמינא לר' יהודה בשפלטתו תחלה [ב]ביחד ומש"ה לא בטיל דכי פליגי רבי ישמעאל ור"ע בשתי חצאי זיתים פליגי אבל בכזית שלם מודו כדתני ריש פלוגתייהו עור שיש עליו כזית בשר כו' ורבנן סברי כי מודו רבי ישמעאל ור"ע בכזית שלם הני מילי בפלטתו חיה אבל פלטתו סכין אפילו כזית בטל אבל השתא דאוקמה רב הונא בשני חצאי זיתים דאמר כמאן: הכי גרסינן **אלא לעולם פלטתו סכין לרבי ישמעאל נמי לא בטיל ורב הונא דאמר אליבא דר"ע.** כלומר הא דאמר רב הונא לעיל העור מבטלו אליבא דר"ע אמרה והסיפא דר' יהודה אליבא דר' ישמעאל: **קמ"ל.** רב הונא דאפי' פלטתו חיה[ג] מפני שעור מבטלו משמע טעמא בעור תליא ואף על גב דלא בטלינהו איהו: **מתני' אלו שעורותיהן.** מטמאין כבשרן: **ועור חזיר של ישוב.** מפני שהוא רך ואוכלין אותו: **חטרת.** אלדרוב"א שיש לו לגמל: **גמל הרכה.** מפרש בגמרא עד כמה נקראת רכה: **עגל הרך.** נמי מפרש בגמרא עד כמה: **ועור הפרסות.** כעין שחותכין הרגלים וכל אותו העור רך הוא: **בית הבושת.** בית הרחם של נקבה: **ועור של תחת האליה.** עור הזנב מתחת מקום שאין שער מפני שהוא רך: **האנקה.** הריצו"ן: **הלטאה.** ליתיירד"א: **חומט.** לימצ"א שתחלת ברייתו כעדשה לא ונדבק בתיק שלה שגדל והולך עמה תחלתו כעדשה ממש הוא בשוליו: **הלטאה כחולדה.** עורה חלוק מבשרה: **וכולן שעיבדן.** כל אלו שאמרו שהן מטמאין כבשר אם עיבדן נעשה עור ובטלו מתורת בשר וטהורין: **או שהילך בהן.** ששטחן לדרוס עליהן ברגלים שהוא קצת עיבודן: **יש להן עורות.** ואין מטמאין כבשרן: **גמ' דבר תורה עור האדם טהור.** דלאו בשר הוא ולא הוי בכלל מת: **שטיחין.** למטה ולקתדרא לישב עליהן ששוטחין עור על גבי מטה במקום הכלים: **מאן דמתני לה.** לדעולא: **ארישא.** דאפילו כי לא עיבדו נמי לא מטמא אלא מדרבנן כל שכן אסיפא דהא דקתני חוץ מעור האדם דאף על גב דעיבדו טמא מדרבנן הוא ומשום דעולא: **ומאן דמתני לה.** גזירה דעולא אסיפא: **אבל ארישא.** כשלא עיבדו סבירא ליה לטומאתו מן התורה: **אשון.** קשה: **שלא טענה.** משוי: **תיב לקבלי.** שאמרת לי דבר טעם וישר כמך: **הוה קתני לה.** חוזר ושונה פעם שניה כסבור שלא שמעה: **חדא הויא לך אמרת.** דבר מידוע אחד היה בידך שאין בידינו הרי אמרתו ולמה תחזור ותשננו פעם שניה להראות חכמתך: ר"ל מתקיפי דארעא דישראל הוה כדאמרינן בפרק קמא דיומא (דף ט:) מאן דמשתעי ריש לקיש בהדיה יהבי ליה עיסקא בלא סהדי והכא א"ל תיב לקבלי ורבי זירא דמבבל סלק להכא כדאמרינן בהשוכר את הפועלים (ב"מ דף פה.) רבי זירא אותיב ארבעין תעניתי דנשתכח מיניה תלמודא דבבלאי ומחסידי דבבל הוה כדאמרינן[ד] בהשוכר את הפועלים (שם) רבי זירא (אותיב) כל תלתין יומין בדיק נפשיה ושגר תנורא וסליק בגוה חזי מאי אכספיה לההוא מדרבנן: **והוא שיונק.** אבל פירש מליניק אף על פי שעדיין הוא בתוך שנתו כבר הוקשה עורו ואם עבר שנתו נמי אף על פי שיונק לא דתרתי בעינן: וקאמר

אי אמרת בשלמא פלטתו סכין לרבי ישמעאל לא בטלה רב הונא דאמר כר' ישמעאל. וא"ת והא ר' ישמעאל בלא כנסו קאמר ור' יהודה בעי כנוס כדאמר רב הונא וי"ל דפלוגתייהו דר' ישמעאל ור"ע בפלטתו חיה לכך לא בעי ר' ישמעאל כנוס אבל פלטתו סכין אי לא בטל לרבי ישמעאל צריך נמי כניסה ועוד דרבי ישמעאל נמי (א) בכנסו איירי ואין זה דוחק[ט] כמו דמפרש מילתיה דרבי יהודה הכי: **רב הונא דאמר כמאן.** לעיל (דף קכא.) כי קאמר וחד אמר מקצת פלטתו חיה ומקצת פלטתו סכין דבעי למימר דפלטתו סכין הוי פלוגתא דר' יהודה ורבנן דלר' יהודה לא בטל[ס]לא מצי למפרך דאמר כמאן אי אמרת לר' ישמעאל דבטל כדפריך הכא דאיכא לאוקומי דר' יהודה דאית ביה כזית יחד אבל לרב הונא פריך שפיר כדפי' בקונט': **דאמר כמאן.** וא"ת ודילמא הא דאמר רב הונא ב' חצאי זיתים שישנן על העור העור מבטלו איירי בלא כנסו אבל כנסו מודה דלא בטל וי"ל דהא פשיטא ולא איצטריך ליה לרב הונא לאשמועינן דעור מבטלן[י](ועוד דהעור מבטלן משמע מתחלה העור מבטל ותו לא מהני להו כנוס): **עור אדם טהור.** כדמפרש טעמא בריש דם הנדה (נדה דף נה.) דלא הוי דומיא דעצם אדם דעור גזעו מחליף: **עורות אביו ואמו שטיחין כו'.** ואע"ג דמת אסור בהנאה ובכל אדם אסור לעשות מעורו שטיחין כו'[כ]מ"מ לא הוו גזרי רבנן משום הך משנה שיהיה טמא אלא משום אביו ואמו דמתיל טובא וא"ל לומר דנקט אביו ואמו משום דשכיחי גביה: **אבל רישא טומאה דאורייתא היא.** והשתא חשיב עור אין גזעו מחליף משום דמקומו נעשה צלקת על בשר כדאמרינן פרק דם הנדה (נ"ש): ואם

מסורת הש"ם

א) לעיל נה: [זבחים כח. נדה נה.], ב) [במשנה ליתא ר' יוסי], ג) [פי' גבנון של גמל דבשת גמלים מרגום תהלי"ם דגמלית. ערוך], ד) [שבת קי:], ה) פסחים מו. נדה נה., ו) שבת קו., ז) [נדה נה.], ח) [תענית כג: מגילה כח:], ט) עיין מהר"מ שהאריך על דבור זה, י) [נ"ל ועוד דמשמע דהעור מבטלן ותו לא מהני להו כנוס והשאר נמחק. מהר"מ יע"ש], כ) [ועי' תוס' זבחים עא: ד"ה ובטרפה כתבו דעור המת מותר ע"ש ועי' תוס' נדה נה. ד"ה שמא ותוס' ב"ק י. ד"ה שהשור ותוס' ערכין ד. ד"ה נפשות ותוס' סנהדרין מח. ד"ה משמשין].

* * *

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אי אמרת וכו' דר' ישמעאל נמי איכא למימר דבכנסו איירי:

* * *

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] בעין משפט סי' מ"ג לבסוף. נ"ב ובפ"ד מהל' אבות הטומאות הל' ח:

* * *

מוסף רש"י

אלו שעורותיהן כבשרן. לטמא טומאת נבלות (זבחים כח.). **ועור הפרסות.** מן הארכובה ולמטה (זבחים כח. לעיל נה:). **וכולן.** כל אלו שמנו חכמים שעורותיהן מטמאין כבשרן מפני שהוא רך וראוי לאכול (פסחים מו.). **שהילך בהן כדי עבודה.** דרך עורות לשוטחן לפני דריסת רגלי אדם והוי תחלת עיבודן (שם) כדרך שרגילין לתת עור לפני דורסן (נדה נה. ע"ש). **טהורין.** שבטלן מתורת בשר (שם). **שמונה שרצים יש להן עורות.** ופליג אדרבנן דאמרי האנקה והכח והלטאה והחומט עורותיהן מטמאין כבשרן, אלמא הני ארבעה לית להו עור (שבת קז.). **כל זמן שיונק.** ועור ראשו רך מולגין אותו ונאכל עמו (פסחים פד.).

עין משפט נר מצוה

מג א ב מיי' פ"א מהל' שאר אבות הטומאות הלכה ט ופ"ד מהלכות מאכלות אסורות הלכה כא א [ופ"ג מהלכות טומאת אוכלין הלכה יא]:

* * *

לעזי רש"י

חלדרוב"א. דבשת.
הריצון [הירישו"ן]. קיפוד.
ליתיירד"א [ליישירד"א]. לטאה.
לימצ"א. שבלול.

* * *

שיטה מקובצת

א] חדא הויא לך ואמרתה תא חזי: ב] בשפלטתו תחלה לכוליה כזית ביחד: ג] קמ"ל רב הונא דאפי' פלטתו חיה מדנקט העור מבטלן ולא נקט בטלן וכי איתמר דרב הונא בשפלטתו חיה איתמר הס"ד ומה"ד מפני שהעור מבטלן משמע טעמא בעור תליא מלתא ואע"ג דלא בטלינהו איהו הס"ד: ד] ומחסידי דבבל הוה כדאמרי' נמי התם כל תלתין יומין בדיק: ה] ואין זה דוחק כיון דמפרשינן מילתיה דר' יהודה הכי: